

JAN NILSSON

HEMSKHETER

QVILLE, SVENNEBY OCH BOTTNÄ

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA
MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900
I QVILLE HÄRAD BOHUSLÄN

Källmaterial

1. LÖNSKÄLÄGE / UPPFOSTRINGSBIDRAG
BEGÅNGET: 1849
GÄRNINGSMÄN: DRÄNGEN KARL OLSSON I DRÄMÅLSERÖD
PIGAN ANNA MARIA JÖRANSDOTTER I
BORÅSERÖD

Utdrag ur domboken från Qville Häradsrätt. Innehåller alla ingående handlingar i aktuella mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget ARKIV DIGITAL, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på ARKIV DIGITALS hemsida.

Dessa rättegångar finns även beskrivna i boken "Hemskheter i Qville, Svenneby och Bottna" som gavs ut 2017.

Trevlig läsning

Jan Nilsson, författare

1. LÖNSKALÄGE / UPPFOSTRINGSBIDRAG

BEGÅNGET: 1849
GÄRNINGSMÄN: DRÄNGEN KARL OLSSON I DRÅMÅLSERÖD
PIGAN ANNA MARIA JÖRANSDOTTER I
BORÅSERÖD

v278230.b5640

1849 den 5 Maj

No 72

Pigan Anna Maria Jörandotter under Boråseröd hade till Tinget uttagit stämning å Karl Olsson i Dråmålseröd; Och då nu upprop anställdes tillstädeskomma Kdn Pigan personligen jemte hennes fader Jöran Larsson, men Sdn uteblef, ehuru han uppgafs hafva blifvit behörigen stämd af N. M. Olaus Kjellstorp i Hjelp Edsten med biträde af drängen Benjamin Johannesson i Dråmålseröd, hvadan Åkl Kr. Länsman A. Pettersson å Sdn yrkade böter för uteblifvandet.

Kdn Pigans fader uppgaf, det hon, som efter samlag med Sdn, framfödt, å hemmanet Qville inom socknen af samma namn, ett gossebarn, vid namn Carolus, hvilket nu är tio veckor gammalt, af Sdn såsom barnets fader yrkade utbekommande af uppfostringsbidrag för detsamma; hvarjemte Kdn Pigan sade sig hafva för lägersmålet undergått enskild skrift, ehuru hon nu icke var försedd med bevis derom; anhållande Kdn om vittnesförhör med Pigan Karolina Kristiansdotter under Fossane, hvilken var tillstädes, samt, emot jäf icke kunde utrönas fick, med uteblifven Sdn öppen lemnad jäfsrätt, efter aflagd sanningsed och undfångna varningar för mened, berätta: att under sommaren, vid höstslåttern, nästl år då Parterna tillsammans tjenat på hemmanet Boråseröd inom detta Härad, hade vt vid flera tillfällen sett dem, afklädde, ligga bredvid hvarandra, ehuru de egt hvar sitt serskilda sängställe; dock hade vt icke bemärkt, att de vidhaft samlag med hvarandra. Uppläst och erkändt.

Vt fordrade ersättning för 1/4 mils Tingsresa hvarföre hon tillades 16 shilling banko, att genast utgifvas av Part, som kalladt. Härefter öfverlemnade Kdn målet till afgörande, under yrkande af laga ansvar emot sdn för begångna lägersmålsförseelsen, samt att Sdn måtte dömas skyldig till barnets underhåll o uppfostran bidraga.

Utslag af den 29 Maj 1849

HäradsRätten, som aktar nödigt i målet höra Sdn uppskjuter af sådan anledning detsamma till nästa lagtima Tings 4 rättegångsdag, då Kdn, vid 3 Rdr 1 sh vite, och Sdn, sedan han genom Kdns försorg blifvit om detta besked bevisligen kungjord, vid hämningspåföljd böra tillstädeskomma. Berörde Jöran Larsson vid ofvan utsatt men serskilt vite då Rn tillhandahålla Partbevis angående hans dotter och tilltalade Carl Olsson hvilket jemväl bör innehålla intyg rörande dem emellan möjligen förevarande släktskap förhållanden samt om de äro gifte eller ogifte äfvensom derom huruvida Anna Maria Jörandotter för lägersmålet redan undergått enskild skrift; Och bör Sdn vara beredd uppgifva och styrka ej mindre möjligen egt laga förfall för inställelsen vid detta Ting, än äfven till äfventyrs känt jäf emot afhörde Vt Pigan Karolina Kristiansdotter under Fossane.

Den 10 Sept 1849**No 66**

Vid upprop av målet, som under No 72 i förra Tings Domboken till denna Rättegångsdag uppskjutits, emellan Pigan Anna Maria Jöransdotter under Boråseröd, Kdn emot drängen Carl Olsson i Dromålseröd, hvilken affordras uppfostringshjälp till Kdn pigans med honom i Lönskaläge sammanafnade barn Carolus, inställde sig begge Parterna personligen jemte Kdn pigans fader Jöran Larsson, förklarade, på tillfrågan, Kdn att hon icke vore försedt med sådant Prestbevis, hvid Rättens sista Ting föreskrifvit henne att anskaffa; Och sedan Sdn förnekat att han med Kdn haft samlag och vore fader till hennes barn, samt såsom jäf mot sista Ting afhörde vittnet Carolina Christensdotter från Fossanne anført, att hon skall utspridt rykte om sitt vittnesmål, hvilket å Kdn sidan bestreds, med anhållan, att såsom vitne få hörd Pigan Oleana Johansdotter i Boråseröd, hvilken öjafvad fick aflägga vittnes Eden och efter varning berätta: att under Wintern 1848 tjenade vittnet och begge Parterna på ett ställe uti Boråseröd, då Kdn pigan, som om dagen varit länge ute i Ladan, yttrade sin önskan, att vt ville bli kvar hos henne den instundande natten, "ty piltlen hade nyss hållit på att taga öfverhand med henne". Derefter och påföljande hösten nästl år, sedan vt och Kdn pigan lagt sig tillsammans, begge afklädda, hade Sdn kommit och velat lägga sig hos dem, hvilket dock icke tilläts honom, men då vt om morgonen vaknade, låg Sdn i sängen afklädd bredvid Kdn pigan.

Uppläst och erkändt.

Sdn hade mot vittnesmålet icke annat att anföra, än förnekade att vid omvittnade tillfället var afklädd, och å Kdn sidan begärdes vidare uppskof för flere vittnens hörande.

Utslag aflagt den 1 October 1849

Som Sdn ej anmält laga förfall för det uteblifvande hela förra tinget, varder han fälld att böta 3 Rdr, Kong ensak, der af Kr: Läns: Pettersson undfår hälften, och med afseende på så väl den ytterligare bevisning Kdn äskat gagna i Saken, som för att lämna Sdn tillfälle, om han gitter, styrka sin jäfs anmärkning mot vt Carolina Christensdotter i Boråseröd, varder Saken uppskjuten till nästa Ting och 4de Rättegångsdagen, då Parterna vid redan stadgat vite och påföljd skola sig personligen inställa, å ömsesidor förtedde med alla de skäl och bevis de i Saken vilja gagna, vid förlust af vidare råderum dertill, och så vida Sdn vill jäfs bevisning gagna, skall han Carolina Christensdotter till utsatte Rättegångsdagen bevisligen inkalla, att derefter höras. I öfrigt åligger Jöran Larsson, så vida han vill undgå, att fällas till föresatta vitet 3 Rdr 16 sh, vara försedd med så beskaffadt personbevis, som Härads Rättens utslag den 29.nästl Maj antyder.

Den misnöjde etc.

Den 11 Januari 1850**No 57**

Uti målet som å sista Ting under No 66 i Domboken till denna Rättegångsdag blifvit uppskjutet, emellan Pigan Anna Maria Jöransdotter under Boråseröd Kdn och Drängen Carl Olsson i Dromålseröd, Sdn, angående mot den senare yrkadtt ansvar för Kdn Pigans häfdande och fordrad uppfostringshjälp till hennes framfödde gossebarn Carolus, skedde nu åter upprop i Parternas och Kdn Pigans fader, Jöran Larssons personliga närvaro, ingifvande denne sednare af Herr Kyrkoherden C. P. Ljungberg den 7 i denna Månad utfärdadt bevis, af innehåll, att Kdn Pigan, som är ogift, är född den 24 December 1822, och den 28 febr sistl år framfödde oäkta gassebarnet Carolus, hvarför hon undergått enskilt enskild skrift; och att Sdn likaledes ogift, är född den 1 Mars 1825, och att begge, boende inom Qville församling, äga oklandrad frejd och antaglig Kristendomskunskap och vetterligen icke äro beslägtade.

Sdn som icke åberopade någon bevisning till styrkande af dess anförde jäf mot afhörde vittnet Carolina Christensdotter, fortfor i sitt förnekande att med Kdn Pigan hafva plägat olofligt umgänge och att vara fader till hennes barn Carolus; hvaremot Kdns fader, med målets öfverlemnande till Domstolens pröfning, yrkar å Sdn Laga ansvar för Lägersmålet och uppfostringsbidrag af Sdn till barnet.

Utslag aflagdt den 4 febr 1850.

Då Sdn, under den honom dertill lämnade tid, icke gittat framdraga någon bevisning till bestyrkande af anförde jäfvet mot afhörde Carolina Christiansdotter, att hon skall utspridt rykte om sitt vittnesmål, lämnar Härads Rätten berörde jäfs anmärkning utan allt afseende: Och som, så väl detta vittne, som vittnet Oleana Johansdotter upplyst, att parterne, som år 1848 begge tjenade uti hemmanet Boråseröd, vid flere tillfällen afklädda legat tillsammans i en säng om nätterne ehuru de haft hvar sitt sängställe; Alltså och med Lagligt afseende å desse sålunda förekomne sannolika skäl och bindande omständigheter, pröfvar Härads Rätten, i förmåga af 17 Cap 30 och 31 §§ RättegångsB, rättvist förelägga Sdn Carl Olsson, der han gitter, med Ed sin betyga, att han icke haft oloflig be blandelse med Kdn Maria Jöransdotter och således icke är fader till hennes den 28 febr nästl år framfödde gossebarn Carolus; På hvilken Edgång Sdn lämnas betänketid till 1sta rättegångsdagen af nästa Laga Ting, då han, vid Laga påföljd, bör sig inställa, så vida han Eden vill fullgöra, och emedlertid, med detta utslag försedd, inom En Månad härefter, och sedan så ofta han kallad varder, infinna sig hos vederbörande Prest i församlingen, för att om Edgångs vigtt erhålla nödig undervisning och varningar för mehn Ed, samt vid 3 rdr 16 sh vite derom förete bevis å ofvannämnde Rättegångsdag, då Kdn äfven äger tillstädeskomma; Och vill HäradsRätten, sedan sig visat huruvida hvad nu föreskrifvet är fullgöres eller ej, sig vidare i målet yttra.

1850 den 9 Maj

No 10

Genom beslut vid sista ting, antecknad i då hållna Domboken under No 57, har HäradsRätten ålagt Drängen Carl Olsson i Dromålseröd att idag, der han gitter, med sjelf sins Ed vita och betyga, det han icke haft oloflig beblandelse med Pigan Anna Maria Jörandotter under Boråseröd och således icke wore fader till hennes den 28 februari nästlidet år framfödde gossebarn i dopet Carolus kalladt.

Wid företagande af detta mål tillstädeskomma pigan Anna Maria Jöransdotter och hennes fader Jöran Larsson personligen, men Sdn drängen låter sig på intet sätt afhöras, hvarföre ej mindre Anna Maria Jöransdotter begär bifall till sine emot Sdn drängen framställde påståenden om erhållande af uppfostringsbidrag till barnet, än äfwen närvarande Allmänne Åklagaren, KronoLänsmannen A: Pettersson, yrkar laga ansvar för lägersmålet å så wäl Carl Olsson, som Anna Maria Jöransdotter; och förständigas det skall vid tingets slut meddelas

Utslag

afkunnadt den 28 Maj 1850

Genom uteblifvande å den dag af tinget, hwartill målet warit utsatt, har Sdn Carl Olsson brustit åt den honom förelagda ed; och HäradsRätten måste derföre antaga, att han är fader till Pigan Anna Maria Jöransdotters den 28 februari 1849 framfödde gossebarn Carolus, samt dömer honom, jemlikt 53 Kap, 1§, 55 Kap 5§ Missg Bn och Kungl förordning den 18 November 1741, att för sålunda förofwadt lönskaläge böta Tre Rdr i banco, till treskiftes emellan Kronan, Häradet och Kronolänsmannen A. Pettersson samt att till Qville sockens kyrka erlægga eller med arbete aftjena En Rdr 6 sh och enskilt skriftas; hwarjemte Carl Olsson förpligtas att, såsom bidrag till uppfostran af bemälte gossebarn, årligen, från dess födelse till dess det kan sig sjelf nära, till Anna Maria Jörandotter eller hennes laga målsman, erlægga /12/ Tolf Rdr Banko i penningar.

Evad Anna Maria Jöransdotter för erkända lägersmålet redan undergått enskild skrift, dömes hon nu endast jemlikt Kungl förordningen den 10 April 1810, att derföre till Qville sockens kyrka utgifva eller med arbete aftjena 32 skill Banko.

./. Besvärshänvisning ./.